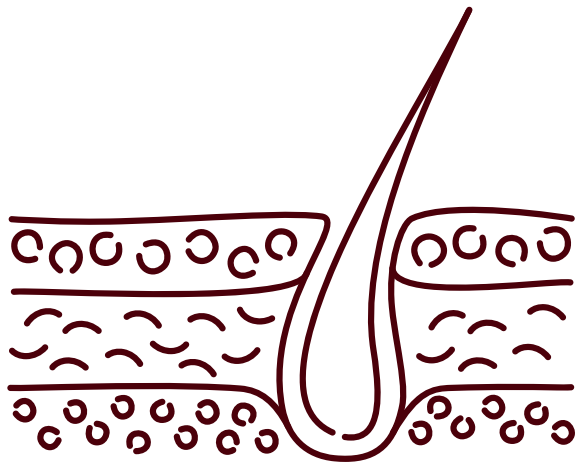

SPOLEČNOST RADIČNÍ
SROBF
ONKOLOGIE, BIOLOGIE A FYZIKY

Průvodce diagnózou

Nádory kůže

Nádory kůže

Kůže je největší lidský orgán. Její funkcí je chránit vnitřní orgány proti poškození, teplu a infekci. Kůže je taktéž orgán nejvíc vystavený slunečnímu záření a dalším formám škodlivého ultrafialového záření. Většina kožních nádorů je způsobená nadměrnou expozicí UV záření. Kožní nádory jsou dlouhodobě nejčastěji diagnostikovaným onkologickým onemocněním v ČR. V roce 2018 byla incidence nemelanomových kožních nádorů (bazaliomů a spinaliomů) 268 případů na 100 000 osob. Tyto kožní nádory jsou dobře léčitelné. Incidence zhoubného melanomu je 25 případů na 100 000 osob. Kožní nádory jsou 10krát častější u bělochů než u černochů.

Basocelulární karcinom Je nejčastějším typem kožního karcinomu. Vyrůstá z buněk povrchové vrstvy pokožky, jen velmi výjimečně se šíří dále do těla a často u něj lze dosáhnout úplného vyléčení. Pokud ale není léčen včas, může jeho růst vést k destrukci podkožních struktur. K základním modalitám terapie patří chirurgické odstranění, radioterapie, lokální aplikace chemoterapie, imunoterapie a kryoterapie. Radioterapie se je velmi efektivní léčbou a uplatňuje se zejména u těch nádorů, kde by chirurgické odstranění způsobilo kosmetický defekt, například v oblasti tváře.

Spinocelulární karcinom Je druhým nejčastějším nádorem kůže, který také vyrůstá z buněk povrchové vrstvy pokožky a jeho růst může být velmi destruktivní, i když v počátečních stádiích je jeho léčba velmi úspěšná. Lze využít chirurgické odstranění, radioterapii, chemoterapii a kryoterapii. Radioterapie je využívána samostatně nebo v kombinaci s chirurgickým výkonem a spočívá v ozáření kožního ložiska někdy i s nejbližšími mízními uzlinami.

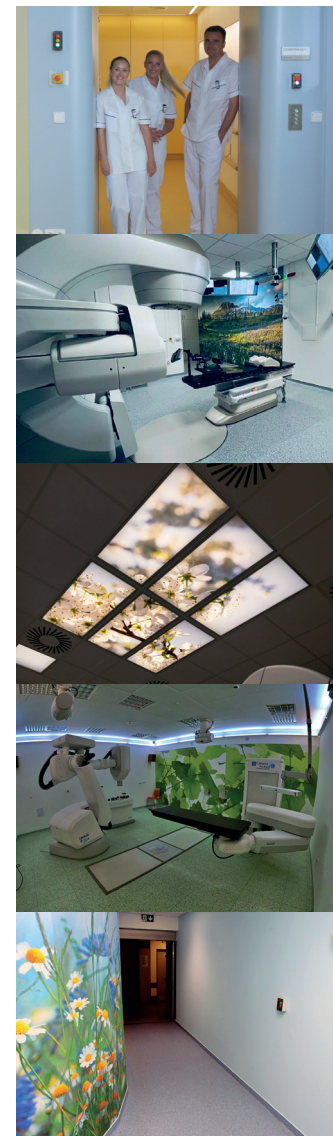
Maligní melanom Je nejnebezpečnějším typem nádorů kůže, který se často šíří dále do těla ve formě metastáz. Vychází z buněk tvořících kožní pigment (melanin). Základem léčby melanomu je chirurgické odstranění ložiska a přilehlých lymfatických uzlin. U pokročilejších fází onemocnění se uplatňuje chemoterapie, biologická terapie a imunoterapie. Radioterapie se uplatní nejčastěji při ozáření metastáz, které způsobují nemocným potíže, ale také při preventivním ozáření lymfatických uzlin, ve kterých předpokládáme riziko mikroskopického postižení.

Merkelův karcinom Je vzácný, agresivní typ nádoru kůže, který vyrůstá z tkáně ležící mezi pokožkou a podkožím. Jeho léčba spočívá většinou v kombinaci chirurgického výkonu a radioterapie, v pokročilejších stádiích se využívá chemoterapie a v poslední době zejména imunoterapie.

Léčba nádorů kůže

Způsob léčby závisí na mnoha faktorech, jako je velikost a lokalizace nádoru, jeho rozšíření do lymfatických uzlin, popřípadě rozšíření dále do těla, ale také na celkovém zdravotním stavu. Léčebné metody mohou být užity samostatně, nebo se kombinují.

- Zevní radioterapie spočívá v ozařování nádoru z určité vzdálenosti od těla.
- Brachyterapie je formou ozáření, kdy je zdroj záření uložen do bezprostřední blízkosti nádoru.
- Chirurgická léčba je považována za metodu volby, kterou uplatňujeme zejména u menších nádorů v příznivé lokalizaci. Provádí se odstranění nádoru i s lemem okolní zdravé tkáně. V některých případech je během výkonu využívána mikroskopická kontrola okrajů, tzv. Mohsova mikrochirurgie, která umožní zmenšení bezpečnostního okraje.
- Odstranění laserem je zničení nádorových buněk pomocí laserového paprsku. Nepatří mezi rozšířené ani často doporučované metody léčby kožních nádorů.
- Kryoterapie spočívá ve zmražení a odstranění nádoru pomocí aplikace tekutého dusíku.
- Fotodynamická terapie je kombinací aplikace speciálního barviva, které se nanese na nádor ve formě masti a ozáření specifickým druhem světla. Následná chemická reakce vede ke zničení nádorových buněk. Metoda není vhodná pro agresivně rostoucí nádory.
- Elektro desikace (vaporizace) spočívá v oškrabání povrchové vrstvy pokožky s nádorem a následným „vysušením“ zbylých nádorových buněk pomocí elektrického proudu.
- Chemoterapie je léčba podávaná v podobě infuzí nebo mastí a má schopnost ničit nádorové buňky různými mechanismy účinku.
- Imunoterapie je metodou léčby nádorů, která posiluje vlastní imunitní systém v boji proti rakovině. Je užívána v případě rozšíření nádoru dále do těla.

Princip radioterapie

Radioterapie spočívá v dodání co nejvyšší dávky záření do nádoru, což vede k zástavě dělení nádorových buněk a jejich zničení. Dochází také k částečnému ozáření zdravých tkání a orgánů v okolí, které jsou ale většinou schopny poškození zářením opravit a přežít. Nádorové buňky mají tuto schopnost omezenou, po ozáření často zaniknou a tělo je přirozenou cestou odstraní. Jde o bezpečnou, neinvazivní a efektivní léčbu nádorů.

Zevní radioterapie

Je ozáření aplikované ze zdroje uloženého v určité vzdálenosti od těla. Může být použita samostatně s cílem nádor zcela vyléčit, zastavit jeho růst nebo alespoň ulevit od potíží jako je bolest nebo krvácení, popřípadě zabránit návratu nádoru po chirurgickém odstranění. Jsou využívány energie záření, které jsou pohlceny v povrchových vrstvách a nepronikají do hlubších orgánů. Radioterapie probíhá obvykle ambulantně každý všední den od pondělí do pátku po dobu několika týdnů. Rozdělení celkové dávky do malých denních frakcí umožní dodání dostatečné dávky pro zničení nádoru a současně regeneraci okolních zdravých tkání, což snižuje riziko jejich poškození. Procedura je nebolestivá a radiaci nelze cítit.

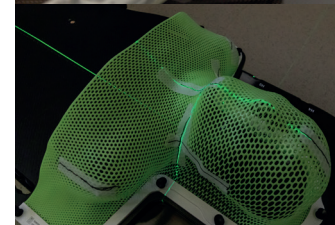
Brachyterapie

Je ozařování na krátkou vzdálenost. Spočívá ve vložení radioaktivního zářiče přímo do masy nádoru nebo do jeho blízkosti, čímž je dosaženo zvýšení dávky v tomto místě a jeho nejbližším okolí. Zdroj záření se pohybuje v tenkých hadičkách nebo jehlách uložených většinou na povrch nádoru. Výhodou ve srovnání se zevním ozářením je kratší doba léčby. Jde o velmi efektivní způsob léčby s velmi dobrými kosmetickými výsledky.

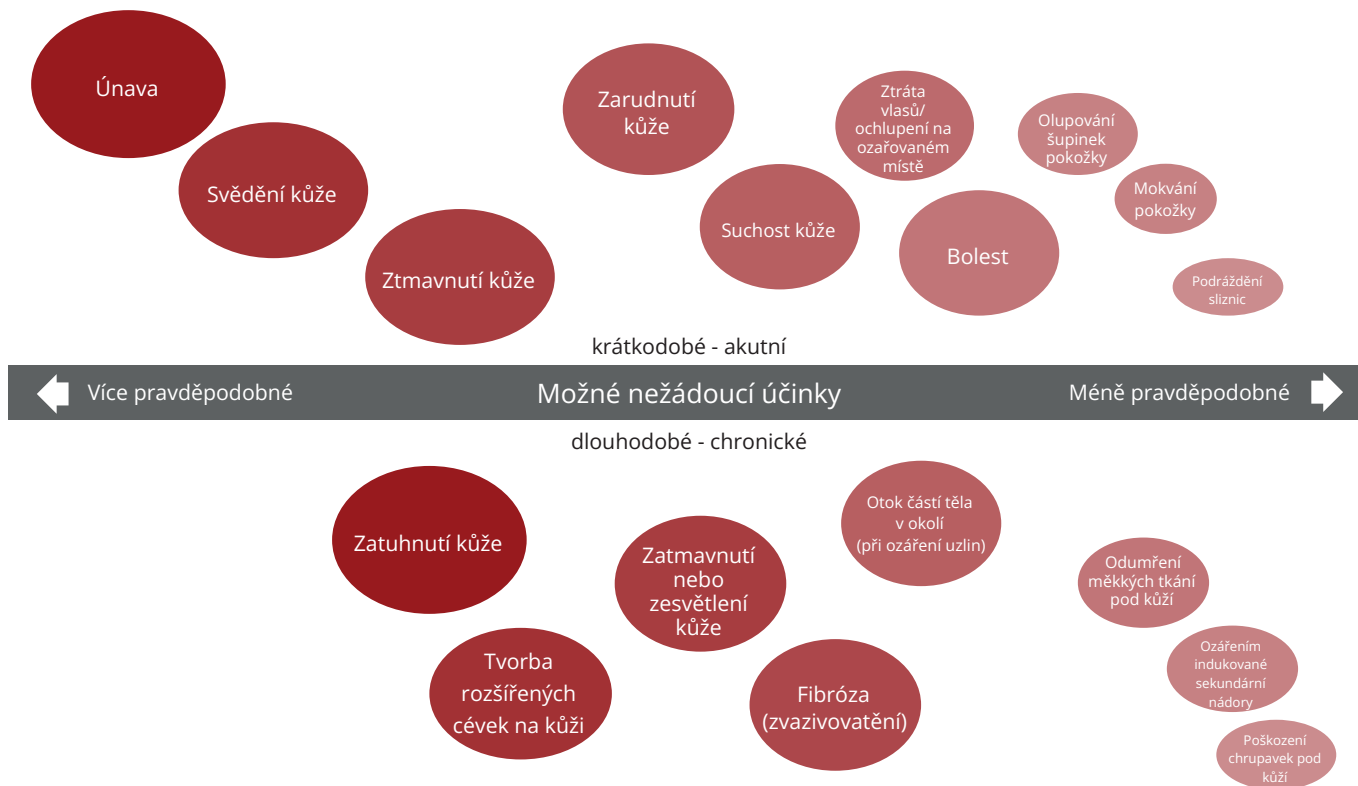
Režim v průběhu radioterapie

V průběhu radioterapie je důležité dodržovat doporučení, která mohou odvrátit nebo pomoci zvládnout potíže spojené s ozářením.

- Řiďte se doporučeními Vašeho lékaře. Informujte ho o Vašich potížích.
- V případě nejasností se nestyďte zeptat a požádat o pomoc. Žádný dotaz není hloupý.
- Dostatečně odpočívajte, ale nevyhýbejte se pobytu na čerstvém vzduchu a přiměřené aktivitě.
- Užívejte veškeré předepsané léky.
- Informujte Vašeho lékaře o veškeré medikaci, vitamínech a potravinových doplňcích, které užíváte během terapie.
- Jezte pestrou, vyváženou a zdravou stravu. Pokud máte problémy s příjmem potravy, zažíváním nebo vyprazdňováním, konzultujte je s ošetřujícím lékařem nebo výživovým poradcem.
- Pijte dostatek tekutin.
- Ozařovanou pokožku myjte velmi šetrně teplou vodou a případně jemným mýdlem, chraňte ji před přímým sluncem. Nepoužívejte horké ani studené obklady, ale pouze krémy a masti schválené Vaším lékařem nebo sestrou.
- Komunikujte s Vaší rodinou a přáteli. Vyrovnat se se stresem spojeným s diagnózou a léčbou pro Vás může být náročné. Podpora Vašich nejbližších a přátel Vám může pomoci.

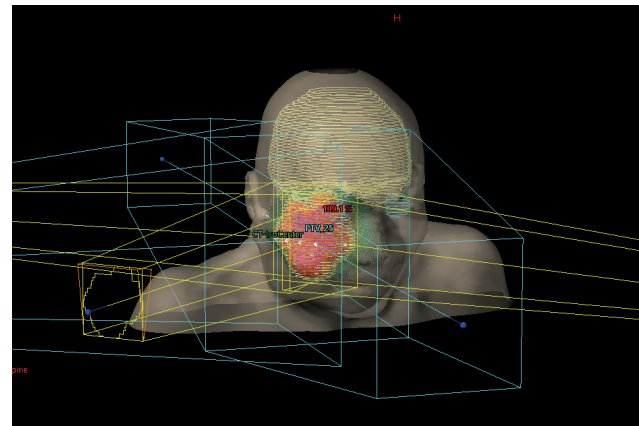

Možné nežádoucí účinky v průběhu radioterapie

* velikost polí vyjadřuje pravděpodobnost výskytu nežádoucích účinků radioterapie

* své potíže konzultujte s lékařem

Národní a komplexní onkologická centra

**Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice v Motole ve spolupráci s Ústřední vojenskou nemocnicí, Nemocnicí na Homolce a Proton Therapy Center
Národní onkologické centrum**

Fakultní nemocnice v Motole, V Úvalu 84, Praha 5
www.fnmotol.cz; tel: +420 224 431 111

**Komplexní onkologické centrum Masarykova onkologického ústavu v Brně ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno a Fakultní nemocnicí U Svaté Anny
Národní onkologické centrum**

Masarykův onkologický ústav, Žlutý kopec 7, Brno
www.mou.cz; tel: +420 543 131 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Hradec Králové

Fakultní nemocnice Hradec Králové, Sokolská 581, Hradec Králové
www.fnhk.cz; tel: +420 495 831 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Šrobárova 1150/50, Praha 10
www.fnkv.cz; tel: +420 267 16 1111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Olomouc

Fakultní nemocnice Olomouc, I. P. Pavlova 185/6, Olomouc
www.fnol.cz; tel: +420 588 441 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Plzeň

Fakultní nemocnice Plzeň, alej Svobody 80, Plzeň-Lochotín
www.fnplzen.cz; tel: +420 377 103 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice s poliklinikou Ostrava

Fakultní nemocnice Ostrava, 17. listopadu 1790/5, Ostrava – Poruba
www.fno.cz; tel: +420 597 371 111

Komplexní onkologické centrum Krajské nemocnice Liberec, a.s.

Krajská nemocnice Liberec, a.s., Husova 357/10, Liberec
www.nemlib.cz; tel: +420 485 311 111

Komplexní onkologické centrum Krajské nemocnice T.Bati, a.s. Zlín

Krajská nemocnice T. Bati, a.s., Havlíčkovo nábřeží 600, Zlín
www.kntb.cz; tel: +420 577 551 111

Komplexní onkologické centrum Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem, o.z.

Krajská zdravotní, a.s. - Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem, o.z., Sociální péče 3316 /12A, Ústí nad Labem
www.kzcr.eu; tel: +420 477 111 111

Komplexní onkologické centrum Nemocnice České Budějovice, a.s.

Nemocnice České Budějovice, a.s. B. Němcové 585/54, České Budějovice
www.nemcb.cz; tel: +420 387 871 111

Komplexní onkologické centrum Nemocnice Jihlava, p.o.

Nemocnice Jihlava, Vrchlického 59, Jihlava
www.nemji.cz; tel: +420 567 157 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Bulovka ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí a Fakultní Thomayerovou nemocnicí

Fakultní nemocnice Bulovka, Budínova 67/2, Praha 8 – Libeň
www.bulovka.cz; tel: +420 266 081 111

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN), U Nemocnice 499/2, Praha 2
www.vfn.cz; tel: +420 224 961 111

Fakultní Thomayerova nemocnice, Videňská 800, Praha 4 – Krč
www.ftn.cz; tel: +420 261 081 111

Komplexní onkologické centrum Nový Jičín, Radioterapie, a.s.

Nemocnice Nový Jičín a.s., Purkyňova 2138/16, Nový Jičín
www.nemocnicenovyjicin.agel.cz; tel: +420 556 416 180

**Komplexní onkologické centrum Pardubického kraje
KOC Pardubického kraje, Kyjevská 44, Pardubice
www.kocpardubicehokraje.cz; tel: +420 466 016 411**